

Gezamenlijke focus op de veehouderij

Stilstand is achteruitgang. Dat geldt ook voor de Utrechtse veehouderij, die mede dankzij LaMi voorop loopt als het gaat om het verduurzamen van de bedrijfsvoering. De Vereniging voor Bedrijfsvoorlichting (VVB) houdt veehouders daarbij ook in andere opzichten bij de tijd. Omgekeerd houden LaMi-projecten de VVB-leden scherp. Koecomfort is zo'n project.

Voor veehouder en bestuurder Sluijs van de florierende VVB Lopikerwaard zijn LaMi-projecten en VVB-bijeenkomsten goede gelegenheden om je kennis en ervaring te updaten. De nauwe samenwerking tussen LaMi en de VVB gaat verder dan de aandacht die in ieder nummer van Aanjager wordt besteed aan (een van) de zeven VVB-afdelingen. Zo wordt bij de LaMi-projecten regelmatig gebruikgemaakt van het grootste kapitaal van de VVB: de honderden leden van de vereniging. Als bestuurder van zowel de VVB Lopikerwaard als de overkoepelende federatie heeft Sluijs goed zicht op de plannen van de hoofdbesturen van beide organisaties om de banden de komende jaren verder aan te halen. Ook vanuit zijn eigen positie als veehouder in Lopik stelt hij dat LaMi en de VVB elkaar goed aanvullen. 'Ik heb in de loop der jaren veel gehad aan de activiteiten van beide organisaties.'

Kennis op peil

Bij de VVB waren er het afgelopen seizoen themabijeenkomsten over onder andere het gebruik van antibiotica in de veehouderij en de kwaliteit van het gras en van de kuil. Daarnaast was er 'Boer on tour',

een bezoek aan vier veehouders. Hierbij was bijna de helft van de negentig tot honderd VVB-leden van de partij. Van wat zij horen en zien op een bijeenkomst of tijdens een bezoek, is een groot deel al bekend. Maar een ander deel houdt de kennis van deze veehouders up-to-date. 'Vroeger of later zien zij dat terug in hun eigen bedrijfsvoering', aldus Sluijs.

Koecomfort

Met het voorjaar en de zomer voor de boeg ligt het programma van de VVB Lopikerwaard voor het seizoen 2009/2010 nog niet vast. Wel staat koecomfort hoog op de agenda. Ook hier blijkt dat de activiteiten van de VVB en LaMi veel raakvlakken hebben, want (vergroting van het) koecomfort is eveneens een belangrijk onderdeel van het LaMi-project 'Duurzame stallen'. Veehouder Sluijs doet er aan mee en niet zonder reden. 'Als je wilt groeien, kan dat niet zonder een grotere en modernere stal. Onze stal is in 1976 gebouwd. Enkele jaren geleden hebben we 'm gemoderniseerd, door onder andere de ventilatie te verbeteren en een verplaatsbaar voerhek te realiseren. Met zeventig melkkoeien zit de stal



Wilco Sluijs: 'LaMi en de VVB vullen elkaar goed aan.'

echter bijna vol. Door meer eigen jongvee aan te houden willen we de melkveestapel gestaag uitbreiden.' En dat kan alleen met een grote, moderne stal. Sluijs hoopt dat de ideeën die hij heeft over deze uitbreiding, tijdens het LaMi-project steeds meer gestalte zullen krijgen.

Naar een hoger niveau

Met de vraag hoe de ideale stal er uitziet, wordt ook duidelijk in welk spanningsveld LaMi en andere organisaties opereren. De ideale stal is niet economisch. Tijdens het project 'Duurzame stallen' worden ongetwijfeld ook ideeën aangedragen die voor veehouders financieel niet uit kunnen. Dat kan een bezwaar zijn, maar ook een uitdaging. LaMi legt de

lat hoog. Het is vervolgens aan de veehouder om de ideeën op het gebied van koecomfort, energieverbruik en efficiëntie te vertalen naar de eigen situatie. Het is de bedoeling dat dergelijke projecten de hele veehouderij naar een hoger niveau tillen. Als Sluijs filosofeert over zijn toekomstige nieuwe stal, denkt hij onder andere aan een dichte vloer met mestschuif, een optimale energie-efficiëntie en wellicht een melkrobot. 'Dat lijkt me ideaal, al weet ik niet of een melkrobot te rijmen valt met mijn beweidsstrategie.' Maar de veehouder gaat ervan uit dat zowel het LaMi-project als de VVB-bijeenkomsten de kennis zullen opleveren om binnen een jaar of twee te komen tot een weloverwogen, goed onderbouwde keuze.



LaMi in Streekhuis



Herbert Mombarg en Wytze Brandsma voor het streekhuis Kromme Rijn in Werkhoven, het nieuwe adres van LaMi. Herbert is coördinator plantaardige sectoren en Wytze coördinator dierlijke sectoren.

Aanjager in vogelvlucht

- Samenwerking VVB en LaMi
- Duurzame stallenbouw in the picture
- Nuttige kennis over duurzaam bodembeheer
- Kwaliteit oppervlaktewater innovatief verbeteren

Ideeënmotor De Venen

De Werkgroep Landbouw bestaat vanaf 25 augustus 2008. Nou is een werkgroep op zich niet zo heel bijzonder, de aanleiding echter wel. In een bestuurlijk rondje door het programmteam De Venen kwam naar voren dat maar weinig ideeën vanuit de landbouw bij het programmteam De Venen terechtkomen. Maar bovenal: als er een goed idee is, blijft het ergens steken. Deze leemte wil de Werkgroep Landbouw opvullen. Wars van structuren, belangen van verschillende organisaties en vooringenomen

standpunten stimuleert, initieert en prikkelt de werkgroep het programmteam om te komen tot projecten die de landbouw helpen zich te ontwikkelen. Essentieel is dat geen van de werkgroepleden een bepaald belang vertegenwoordigt, maar op persoonlijke titel deelneemt. En dat werkt heel verfrissend, kan ik u zeggen!

De werkgroep bestaat uit onder andere een aantal melkveehouders uit het De Venen. In de laatste werkgroepvergadering hebben we het onder meer gehad

over de regeling voor brede banden en kavelpaden en een project voor energie. Met een schuin oog kijk ik of we ook als Melkveeproefbedrijf Zegveld een complementaire rol kunnen vervullen in de uitvoering van de voorgestelde projecten. Als we claimen de broedplaats voor innovatie in het veenweide te zijn, is de Werkgroep Landbouw hiervoor een prachtige stimulator.

Frank Lenssinck
Lid Werkgroep Landbouw
Melkveeproefbedrijf Zegveld



Proef PPO en LaMi moet uitwijzen hoe groot effectiviteit is

Vinasse veelbelovend nieuw wapen tegen schurft

Schurftschimmel *Venturia inaequalis* vraagt maar liefst 70 procent van het middelengebruik in de fruitteelt. 'Telers hebben er mee leren leven', weet PPO-onderzoeker Bart Heijne. Hij is nauw betrokken bij een proef met vinasse, het nieuwste wapen tegen de vermaledijde *Angstgegner* van fruittelers. 'De proef moet uitwijzen hoe groot de effectiviteit van vinasse werkelijk is.'

Wat was er eerder: de fruitteelt of de schurftschimmel? Deze vraag geeft aan dat schurft een eeuwenoud probleem is. Telers hebben er enigszins mee leren leven, maar dat neemt niet weg dat ze alles in het werk stellen om de jaarlijkse schade zoveel mogelijk te beperken. 'Afhankelijk van het weer moeten gangbare telers 15 tot 25 keer per seizoen spuiten met fungiciden', legt onderzoeker Bas Heijne uit. 'De schimmel gedijt bij vochtige weersomstandigheden. Dankzij het gebruik van waarschuwingssystemen zijn de bespuitingen redelijk efficiënt. Daardoor zijn de schurftproblemen beheersbaar, maar meer ook niet.'

Beregeningsinstallatie

Het zogenoemde Repco-project moet het gebruik van koper in de bioteelt terugdringen. Gedurende dit project stuitten onderzoekers van Wageningen UR, waar ook PPO onder valt, enkele jaren geleden echter op vinasse, een restproduct van de suikerbietenindustrie. 'Vinasse is even effectief tegen de vorming van geslachtelijke schimmelsporen als ureum', vertelt Heijne. 'Door bladeren bij een laborator-

umproef onder te dompelden in vinasse liep het aantal schimmelsporen met maar liefst 95 procent terug.' Maar Heijne en zijn PPO-collega's realiseerden zich meteen dat fruittelers niet zouden staan te springen om in het najaar vinasse te spuiten. 'We waren echter ook betrokken bij de LaMi-proeven met het gebruik van kalkmelk tegen vruchtboomkanker. En kalkmelk kan worden toegepast via de beregeningsinstallatie. We vroegen ons af waarom dat ook niet met vinasse zou kunnen.'

Substantiële daling

De vraag stellen is 'm beantwoorden. Met subsidie van de Provincie Utrecht en begeleiding van LaMi ging afgelopen herfst een tweejarige proef van start bij vier Utrechtse fruittelers, waaronder een biologische teler. In de periode tussen half oktober en begin december verliezen de fruitbomen hun blad. In die periode werd via de beregeningsinstallatie twee of vier keer vinasse verspreid. Enkele 'controlevlakken' werden ongemoeid gelaten. PPO-onderzoekers verzamelden vervolgens het afgevallen blad, dat dankzij de verschillende be-



PPO-onderzoeker Bart Heijne: 'Als vinasse is wat we hopen dat het is, hoeft de spuit vanaf eind mei niet meer gebruikt te worden tegen schurft.'

regeringsfrequenties was behandeld met uiteenlopende doses van het goedkope en in ruime mate verkrijgbare restproduct. In april volgt onderzoek op de aanwezigheid van schimmelsporen. 'We rekenen op een substantiële, misschien zelfs wel spectaculaire daling van deze sporen.'

Forse stap vooruit

In de herfst van 2009 gaan de vier deelnemende fruittelers op herhaling. Als vinasse inderdaad zo'n veelbelovend wapen tegen schurft blijkt als de PPO-onderzoekers hopen, wordt volgens Heijne een forse stap vooruit gezet in de strijd tegen de gevreesde *Venturia inaequalis*. 'Als vinasse zijn belofte inlost, hoeven telers de spuit vanaf eind mei, als de kritische periode achter de rug is, niet meer

te gebruiken tegen schurft. Dat zou een geweldig resultaat zijn.'

Leunen op zwavel

Fungiciden als Captan mogen in de biologische teelt uiteraard niet worden gebruikt. Biologische telers leunen zwaar op het gebruik van zwavel. Soms in combinatie met kalkzwavel, dat de aantasting door geslachtelijke schimmelsporen vermindert. In de gangbare teelt wordt ureum gespoten om de vorming van die schimmelsporen op de afgevallen bladeren te verminderen. Heijne: 'Wat voor het spuiten van ureum geldt, gaat ook op voor methoden om de vertering van het blad te versnellen: het moet in de herfst gebeuren. Maar dan is het land doorgaans nat en slecht begraanbaar. Telers zijn er niet happig op.'

'Bouwen of verbouwen?' draait op volle toeren

Het LaMi-project 'Bouwen of verbouwen?' draait op volle toeren. Verspreid over vier studiegroepen buigen in totaal 72 veehouders zich over alle mogelijke aspecten die komen kijken bij uitbreiding van het bedrijf. Wordt het (nieuw)bouwen of verbouwen? Welke beslissingen moeten er worden genomen? Welke vergunningen zijn er nodig? Door wie laat je bouwen? Ga je voor de meetlat duurzame veehouderij? En zo ja, verdienen je dan op termijn meer?

Het project bestaat uit drie bijeenkomsten en een excursie. Tijdens de eerste bijeenkomst vertelde Lambert Polinder van Polinder Advies onder andere over het aanvragen van vergunningen. Hij maakte duidelijk dat 'gewoon' aankloppen bij de gemeente voor een bouw- en milieuvergunning niet genoeg is. Dicht bij een natuurgebied heb je bijvoor-



Bij grote investeringen als uitbreiding of verbouw kan een degelijke voorbereiding altijd uit.

beeld ook een natuurbeschermingsvergunning nodig.

Erik van den Hengel van Stalbouw.nl ging in op de vraag waarom de ene boer in 60 uur per week ternauwernood 30 koeien houdt, terwijl de andere boer aan een werkweek van 40 uur genoeg heeft om

80 koeien te houden. Het antwoord is vooral te vinden in een goede tijdsindeling, inclusief een goede weekplanning, en optimale looplijnen. Onder de noemer 'Bouwen of verbouwen?' volgt dit voorjaar nog een bijeenkomst en een excursie.

Lid worden van de VVB

Als u lid wilt worden van de VVB in uw buurt, kunt u contact opnemen met één van onderstaande contactpersonen.

VVB	Contactpersoon
Zuidoost-Utrecht	M. Merkens (0343) 56 26 62
Houten-Bunnik	J. van Wijk (030) 656 34 35 of (06) 41 45 39 49
Leusden/ Woudenberg	R. van Burgsteden (033) 494 80 35 of (06) 51 98 21 70
Lopikerwaard	J. Vlooswijk (0348) 45 17 72
Rijn en IJssel	H. Klever (030) 666 13 80
Ronde Venen e.o.	R. den Boer (0297) 21 40 65
Vijfheerenlanden	P. Schep (0183) 35 10 63

Veehouder Dolf Lozeman uit Nijkerk doet al aan duurzaam bodembeheer

‘Met gezond boerenverstand kom je ook een heel eind’

In het project ‘Duurzaam bodembeheer’ wordt op 48 bedrijven in de Gelderse Vallei onder meer gekeken naar stikstofbenutting en fosfaatbenutting. Dolf Lozeman scoort bovengemiddeld bij bodembenutting, dierbenutting en de hoeveelheid gestrooide kunstmest. Het rantsoen dat hij zijn dieren geeft, is gebaseerd op ervaring, gevoel en advies van zijn voerleverancier. En natuurlijk op een doordacht bodembeheer.

Lozeman heeft 60 melkkoeien en 45 stuks jongvee. Zijn moderne ligboxenstal uit 2005 biedt ruimte om de veestapel de komende jaren verder uit te breiden, door meer eigen jongvee aan te houden. Lozeman is aangenaam verrast als hij hoort dat hij bovengemiddeld scoort in het project ‘Duurzaam bodembeheer’. ‘Dan moet ik toch iets goed doen’, glimlacht hij.

Weinig kunstmest

‘Mijn uitgangspunt is: zo weinig mogelijk kunstmest gebruiken’, zegt Lozeman over zijn bemestingsstrategie. ‘Ik begin met een gift van 25 kuub rundveedrijfmest per hectare. Na de tweede snee volgt nog eens 15 kuub per hectare. Begin april strooi ik kunstmest, bestaande uit 22 procent stikstof en verder onder andere zwavel en magnesium. Na de eerste snee volgt een tweede kunstmestgift. Die bestaat dan uit KAS. De rest van het jaar komt de kunstmeststrooier nog twee keer uit de schuur: na het maaien

of beweiden geef ik nog kleine KAS-giften van 60 tot 100 kg per hectare elk.’

Mooie dichte grasmat

Lozeman scoort ook goed als het om de benutting van fosfaat gaat. Dat komt volgens hem door zijn deels intuïtieve streven naar een zo goed mogelijk bodemleven. Dat krijgt hij onder andere voor elkaar door zo zuinig mogelijk om te springen met zijn grasland. ‘Ik boer op goede zandgrond die niet snel verdroogt. Er zitten geen storende lagen in de bodem. De beworteling van het gewas is prima, met een mooie dichte grasmat als resultaat. Dat er relatief veel fosfaat in de bodem zit, komt volgens mij door de vleesvarkensmest of ‘zeugengier’ die ik jarenlang heb aangewend. Ik vind het jammer dat ik dat niet meer kan gebruiken, want het gras werd er smakelijk door én het kwam de kwaliteit van de kuil ten goede.’



Dolf Lozeman: ‘Mijn gezonde boerenverstand zegt me dat ik wat kunstmest betreft de ondergrens wel zo’n beetje heb bereikt.’

Langgerekte huiskavel

Een perceel waar drie à vier jaar achtereen maïs heeft gestaan, zaait Lozeman altijd in met gras-klavermengsels van de nieuwste rassen. Wat stikstof en fosfaat betreft, komt dat de bedrijfsbenutting, de bodembenutting en de dierbenutting ten goede. ‘Van half mei tot eind augustus laat ik de koeien dag en nacht buiten lopen’, legt hij uit. ‘Ze krijgen dan maïs aan het voerhek, soms gemengd met een meelmengsel.’ Door de

langgerekte huiskavel valt het Lozeman niet mee om vast te houden aan die beweidingsstrategie, zeker nu de veestapel steeds groter wordt. Maar hij probeert er wel zo lang mogelijk mee door te gaan.

In oktober laat de veehouder nieuwe bodemmonsters nemen. Die zullen duidelijk maken hoe het staat met de stikstof- en fosfaatgehalten in de bodem. Zelf schat hij in dat hij niet nóg verder terug kan met de kunstmestgift. ≡

Grote verschillen

Opvallend in het project ‘Duurzaam bodembeheer’ zijn de grote verschillen tussen de deelnemers. Bijvoorbeeld als het gaat om de efficiëntie van de bedrijfsbenutting van stikstof. Die is gebaseerd op de aanvoer van N uit kunstmest en krachtvoer, gedeeld door de afvoer van N via gewas, vee en melk. Uitersten van 15 procent en 212 procent (!) resulteerden binnen het project in een gemiddelde van 39 procent.

Eerste resultaten ‘Duurzaam bodembeheer’ zeer positief

De eerste resultaten van ‘Duurzaam bodembeheer’ zijn positief. Aan het project doen 48 melkveehouders mee (zie ook de reportage). In studiegroepen speuren zij naar mogelijkheden om onder andere de nutriëntenbenutting en het bodemgebruik te verbeteren. Uit de eerste resultaten blijkt dat het gemiddelde ureumgetal op de bedrijven op 23,5 ligt. De gemiddelde stikstofgift (N) uit kunstmest is met een gemiddelde van 130 kilogram N per hectare erg laag te noemen. Toch zijn de onderlinge verschillen tussen de ondernemers groot. Zo varieert de efficiëntie van de bedrijfsbenutting van N van 15 tot 212 procent. Deze enorme verschillen zijn terug te voeren op het bodemgebruik en de hoeveelheid gestrooide kunstmest. Bedrijven met een lage bedrijfsbenutting hebben vaak ook een lage bodembenutting. Het gemiddelde ligt op 39 procent. Met 25 procent en 209 procent als uitersten is de gemiddelde benutting van fosfaat (P) op de deelne-

mende bedrijven 70 procent. De verschillen worden veroorzaakt door de bodem, maar ook door de aanvoer van bijvoorbeeld fosfaatrijke krachtvoerders. Een betere benutting van N en P scheelt niet alleen geld, maar kan er ook voor zorgen dat veehouders aan de toekomstige mestwetgeving voldoen en de over-

heid niet nog meer het mes zet in de jaarlijks toegestane rundvee(drijf)mestgift per hectare. ‘Duurzaam bodembeheer’ is een initiatief van LaMi, dat in goede banen wordt geleid door ETC Nederland in samenwerking met onder andere K&G Advies, Dirksen Management Support en DLV Rundvee Advies. ≡

Verschillen in N- en P-benutting tussen deelnemers aan het project ‘Duurzaam bodembeheer’

N - benutting	Gemiddeld	Hoogste	Laagste
Bedrijfsbenutting	39%	212%	15%
Bodembenutting	61%	114%	37%
Dierbenutting	24%	30%	17%
P - benutting			
Bedrijfsbenutting	70%	209%	15%
Bodembenutting	111%	140%	40%
Dierbenutting	30%	37%	14%

Bron: Dirksen Management Support

Compost op maat

‘Compost op maat’ is een tweejarig pilotproject op het bedrijf Van den Hengel, uitgevoerd door Arcadis, dat de effecten van de bijmenging van natuurlijke mineralen aan compost in beeld moet brengen. Het project is gericht op de verwachting dat zo ook CO₂ kan worden vastgelegd. Bovendien wordt gerekend op verbetering van de bodemkwaliteit. Het gaat om zogenoemde silicaatmineralen, die inzetbaar zijn als meststof en tegelijkertijd CO₂ binden. Bijkomend voordeel is dat het gebruik van kunstmest verder kan worden beperkt, met minder CO₂-emissie als gevolg. Arcadis onderzoekt ook of de norm voor metalen in de bodem niet wordt overschreden. Het project start dit voorjaar bij biologisch composteerbedrijf Van den Hengel in Woudenberg. De provincie Utrecht subsidieert het project.

Luchtwassers in intensieve veehouderij

Luchtwassers kunnen de uitstoot van ammoniak, geur en fijn stof verminderen. Ze zuiveren de lucht uit de stal. Reden te meer voor de provincie Utrecht om de toepassing van luchtwassers in de intensieve veehouderij te stimuleren. Er zijn drie typen: chemische luchtwassers, biologische luchtwassers en gecombineerde (chemisch-biologische) luchtwassers. In alle gevallen gaat het zuiveren van de lucht gepaard met de productie van spuiwater, dat ammoniak of nitraat en nitriet bevat. Gecombineerde luchtwassers hebben alleen in de

varkenshouderij een officiële erkenning. In de Gelderse Vallei werken veehouders met een luchtwasser samen om ervaringen uit te wisselen, bijvoorbeeld over het verbruik van energie en water en de mogelijkheden om het spuiwater als meststof te gebruiken. Ook gemeenten zijn hierbij betrokken.

Als u geïnteresseerd bent in de subsidie-mogelijkheden voor luchtwassers, kunt u contact opnemen met Paulien Keijzer van het Programmabureau Vallei (SVG), telefoon: (033) 277 63 97.



Tot nu toe zijn op zo'n tien bedrijven in het Utrechtse deel van de Gelderse Vallei (gecombineerde) luchtwassers geplaatst met financiële steun van de provincie.

7 juli: Utrege Veehouderijdag

Duurzame melkveestallen bouwen is het centrale thema op 7 juli tijdens de Utrege Veehouderijdag. Op deze dag zijn verschillende stands te bezoeken van onder andere stalbouwers, stalinrichting, zonnepanelen en alles wat bij stalbouw of verbouw komt kijken. Adres: Breukelerwaard 7, Breukelen. Kijk voor meer informatie op www.lami.nl.

Impuls voor duurzame stallen

De provincie Utrecht gaat onder andere proberen of ze de bouw van duurzame stallen een extra impuls kan geven. Monteny Milieu Advies is gevraagd een plan op te stellen voor een project of een stimuleringsregeling. Het plan of de regeling moet een grote bijdrage leveren aan de bouw van stallen die duurzamer zijn op gebieden als milieu, dierenwelzijn en energieverbruik. Op zijn beurt roept Monteny Milieu Advies veehouders op te participeren in het proces dat moet leiden tot een effectief plan met een groot draagvlak. Is uw interesse gewekt? Neem dan contact op met Monteny Milieu Advies, telefoon (0317) 31 20 05. Meer informatie treft u aan op de site www.montenymilieuvadvis.nl.

Meerwaarde uit maaisel

Binnen het project 'Nut & Natuur' werkt het Louis Bolk Instituut met veehouders en terreinbeheerders aan rendabele en inpasbare systemen om het beste uit natuurmaaisel te halen. Dit maaisel komt vrij in natuurreservaten, die deels door veehouders worden gepacht en beheerd. Afvoer en verwerking van het maaisel kost veel geld. Uit het project blijkt dat er goede mogelijkheden zijn om het materiaal tegen lagere kosten op het eigen bedrijf aan te wenden, bijvoorbeeld als ruwvoer of stalstrooisel. In dit laatste geval draagt de mest onder andere bij aan het bodemleven en nestmogelijkheden voor weidevogels, alsmede aan robuuste koeien die goed ruwvoer kunnen verwerken.

Voorwaarde voor een gezonde zakelijke basis voor het gebruik van natuurmaaisel is de ontwikkeling van een best practice door natuurbeherende organisaties en veehouders. Het project wordt gefinancierd door de provincie Utrecht.



Er zijn goede mogelijkheden om maaisel uit natuurreservaten op het eigen bedrijf toe te passen.

Broeikasgassen

Voor een vervolg op het project 'Zien is geloven' is LaMi op zoek naar veehouders die het belang zien van de noodzaak om op bedrijfsniveau de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. In de eerste fase van 'Zien is geloven' kwamen diverse groepen van acht melkveehouders vijf keer bij elkaar. Aan de keukentafel spraken zij over de (verschillen tussen) de broeikasgasemissies op diverse bedrijven en welke praktische mogelijkheden er zijn om de uitstoot terug te dringen. Als u wilt deelnemen aan dit project, neemt u contact op met Wytze Brandsma, telefoon: (030) 258 21 27 of e-mail: wytze.brandsma.lami@provincie-utrecht.nl.

Demonstraties 'Haal meer uit gras'

Het project 'Haal meer uit gras' gaat in 2009 door. In het voorjaar verzorgt LaMi samen met Dirksen Management, Rijnvallei en De Samenwerking drie themabijeenkomsten over nieuwe bemestingsmethoden. Samen met K&G Advies wordt de proef met doorzaai van grasland herhaald. Ook vinden er demonstraties plaats van methoden om vloeibare meststoffen aan te wenden, onder andere met spaakwielbemesters. U bent welkom! Centrale vragen zijn: hoe beoordeel je de grasmat en de grasgroei? En hoe kun je meer uit de beweiding of de ruwvoerwinning halen? Zie voor meer informatie de LaMi-site, de VVB-info en de media.

Innovators gezocht

De landbouw heeft de laatste jaren veel bereikt op het gebied van een schoner milieu. Desondanks komen in het oppervlaktewater nog steeds te veel fosfaat en stikstof voor, waardoor de ecologische waterkwaliteit van het Nederlandse oppervlaktewater nog onder de maat is. Samen met waterbeheerders en de landbouwsector (LTO) start de provincie Utrecht het project 'Praktische bedrijfsinnovaties in de landbouw', dat zich richt op het verminderen van de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten op agrarische bedrijven. Doel: het ontwikkelen van uitvoerbare en betaalbare maatregelen tegen de afspoe-

ling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen op het erf, de slootkant en het perceel.

Maatregelen: innovatieve spuittechnieken, inrichtingsmaatregelen en duurzaam bodembeheer.

Gevraagd: veehouders, akkerbouwers en vollegrondsgroentetelers die op hun bedrijf een of meer maatregelen willen laten testen of demonstreren.

Heeft u belangstelling? Meldt u dan aan voor dit project. Opgave bij Wytze Brandsma of Renske Klein van de provincie Utrecht, telefoon: (030) 258 25 50 of e-mail: renske.klein@provincie-utrecht.nl.

Interesse? Vul nu de bon in!

Als u interesse heeft in een van de omschreven activiteiten in deze Aanjager, stuur dan deze bon ingevuld in een envelop naar: LaMi, Streekhuis Kromme Rijn, Brink 2 3935 SB Werkhoven

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon: _____ E-mail: _____

Ik heb belangstelling voor:

- Fruitprojecten en ontvang graag informatie over: roofofrijten in kers / berekening tegen schurft / residuvrije fruitteelt / organische stof en mineralenbalans in kleinfruit / vermindering milieubelasting door optimalisatie fruitmotbestrijding / emissiebeperking door spuittechnieken / opslag- en onkruidbeheersing met UV/functionele agrobiodiversiteit en plaagbeheersing (omcirkel uw keuze)
- Energiescans. Ik ontvang graag meer informatie over energiescans.
- De subsidiemogelijkheden voor luchtwassers.
- Gratis boek *Bouwen voor de koe*

Colofon

Aanjager is een uitgave van LaMi. LaMi is hét loket voor de innovatieve ondernemer op het platteland. Aanjager wordt verzonden aan alle boeren en tuinders in Utrecht.

LaMi

p/a Streekhuis Kromme Rijn
Brink 2
3935 SB Werkhoven
Telefoon:
(06) 18 30 04 67 (Herbert Mombarg),
(06) 21 12 46 16 (Wytze Brandsma) of
(030) 258 21 27.
Webadres: www.lami.nl
E-mail:
wytze.brandsma.lami@provincie-utrecht.nl of
herbert.mombarg.lami@provincie-utrecht.nl

Productie

Roodbont Communicatie, Zutphen

Redactie

Cees de Geus, Marijke van Oostende,
Wytze Brandsma, Herbert Mombarg

Eindredactie

Maud van der Woude Tekstwerk,
Klein Wetsing

Vormgeving

Heijdens Karwei, Amsterdam